

Oponentský posudek disertační práce

Obor: Didaktika literatury

Student: Mgr. Veronika Mikšíková

(Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, katedra českého jazyka a literatury)

Název práce:

Pedagogický experiment a zakotvená teorie jako nástroj analýzy faktorů ovlivňujících čtenářství žáků 2. stupně ZŠ

Oponent: Doc. Dr. Igor Fic

Pracoviště opONENTA: PdF UP Olomouc

Posudek:

- a) Disertační práce je sepsána v rozsahu téměř 220 stran, přičemž polovina textu je věnována problému, druhou tvoří přílohy. Práce je prostá překlepů a gramatických chyb, stylisticky odpovídající, vzhledem k tematickému záběru terminologicky pestrá (drobné nedostatky se objevují, jako například alternace induktivní / indukční – s. 36). Stylisticky je práce jednotná.
- b) Teoretická část není nijak výrazně oddělena od vlastního „výzkumu“. Z formálního hlediska formálního je odbornost vázána především na celou řadu citací, parafrází a odkazů, ať už se jedná o monografie, studie, články či kurikulární a jiné dokumenty. Hlavní pilíř, o kterém je zde řeč, tvoří osa INDUKCE – EXPERIMENT – ZAKOTVENÁ TEORIE. Pak jde druhá linie, zdánlivě navazující, i když kráčí napříč: EMOCE – HODNOTY – ČTENÁŘSTVÍ. V tomto křížení a míjení dvou linií spatřuji hlavní příčinu nejasnosti odborného či vědeckého záměru. Rovněž schází dostatečné vysvětlení souvislostí mezi jednotlivými základními elementy teoretické výstavby. Další znepokojující skutečností je naprostá absence vlastního názoru autorky. K jakým vyjádřením a k jaké koncepci se přiklání? S kterými autory souzní a která teorie je pro ni důležitá? Kterí teoretici a jaké myšlenky spoluvytvářejí východisko disertační práce? Vždyť doktorandka na šedesáti stranách teoretické části textu neuvádí žádný vlastní komentář.
- c) Mírím tím k zásadní výtce: Pokud má praktická část práce nějakým způsobem korespondovat s částí teoretickou, náležitou relaci v textu disertačního spisu nenacházím. Titul zní: *Pedagogický experiment a zakotvená teorie jako nástroj analýzy* atd. Kde je popsán experiment, který odpovídá induktivní metodě a který je předmětem analýzy? O experimentu čteme pouze v teoretické rovině. Jeho

problematicnost v oblasti humanitních věd je dostatečně známá a autorka o ní ví, dokládá ji minimálně jedním odkazem. Takže je s podivem, že v její práci schází popis experimentu, který autorka realizovala na základní škole a ze kterého vychází její výzkum.

- d) O zakotvené teorii z předchozího textu víme, že je vlastně teorií velmi volnou, teorií související se subjektivními projevy žáků nad subjektivně vybranými texty podléhajícími předem určeným kritériím sestaveným opět subjektivně. Jaká je validita takového hodnocení? Kde je konstruktivním způsobem problematizována, korigována metoda výzkumu? Teoretická a praktická část práce nekorespondují tak, jak by bylo vzhledem k požadavkům kladeným na tento druh práce žádoucí. Proto bude nutné, aby paní kolegyně tuto souvislost obhájila před příslušnou komisí. Vždyť k šedesátistránkové kompilaci z oblasti teorie je přilepen dotazníkový aj. výzkum, který mohl být klidně doplňkem textu zcela jiného ražení.
- e) Konečně: Na straně č. 60, na počátku kapitoly s názvem *Cíle a hypotéza výzkumu*, jsou shrnuty cíle disertační práce. Cílů je pět. Není zcela jasné, proč se cíle disertační práce objevují na tomto místě a v této kapitole. Nebo se snad jedná o kolizi s cíli výzkumu? Namísto toho hlavní stanovená hypotéza je jedna: *Žáci, jejichž výuka LV je vedena ve spojení s hodnotovou výchovou a s důrazem na vnitřní motivaci, vykazují vyšší míru pozitivního vztahu ke čtenářství než žáci s běžnou výukou LV*. Vše, co je v práci o vnitřní motivaci, o emocích a o hodnotách či hodnotové výchově napsáno, je řešeno pouze v obecné rovině. Zkrátka schází tu povědomí o klasifikaci emocí či hodnot, jež může vyvolat umělecký text, s nímž učitel pracuje. Co je podstatnější, schází i zmínka o vazbě emocí na estetickou stránku díla, takže autorce zcela uniká, že právě estetická hodnota díla je nositelem hodnot, o nichž si netroufá přemýšlet a jež by měla analyzovat. V práci, která se věnuje působení literárního textu na emoce čtenáře a klade emoce do souvislosti se utvářením hodnotového systému v životě dítěte, by neměla být souvislost s estetickou rovinou díla opomíjena.

Závěr: Uvědomuji si, že původní záměr disertační práce měl jisté ambice. Jeho realizaci však bude třeba vysvětlit a obhájit. V tomto okamžiku respektuji některá předložená zjištění, k nimž autorka disertační práce dospěla, a s jistou mírou tolerance konstatuji, že se snaha o formulaci problému blíží standardní úrovni podobných prací. Proto doporučuji disertační spis k obhajobě.

Doc. Dr. Igor Fic